

CCJE(2020)2

Strasbourg, 6 noiembrie 2020

CONSILIUL CONSULTATIV AL JUDECĂTORILOR EUROPENI (CCJE)

Avizul CCJE nr. 23 (2020)

Rolul asociațiilor judecătorilor în sprijinirea independenței judiciare

I. Introducere

1. În conformitate cu mandatul acordat de Comitetul de Miniștri, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) a redactat avizul privind rolul asociațiilor judecătorilor în sprijinirea independenței judiciare.
2. Avizul a fost redactat pe baza avizelor anterioare ale CCJE, a Magnei Carta a Judecătorilor - CCJE (2010) și a instrumentelor relevante ale Consiliului European, în special a Cartei europene privind statutul judecătorilor (1998) și a Recomandărilor Comitetului de Miniștri CM/Rec(2010)12 privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile, a CM/Rec(2007)14 privind statutul juridic al organizațiilor neguvernamentale în Europa, a Raportului Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) privind libertatea de exprimare a judecătorilor (CDL-AD(2015)018), a Orientărilor comune privind libertatea de asociere elaborate de Comisia de la Veneția și de Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR). De asemenea, a avut în vedere și Principiile fundamentale ale ONU privind independența sistemului judiciar, Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, Carta Universală a Judecătorului adoptată de Asociația Internațională a Judecătorilor, Primul raport din 21 mai 2012 (A/HRC/20/27) al Raportorului Special al ONU pentru drepturile de întrunire pașnică și de asociere și cel de-al treilea raport din 24 iunie 2019 al Raportorului Special al ONU privind independența judecătorilor și a avocaților, care se referă la exercitarea libertăților de exprimare, de asociere și de întrunire pașnică ale judecătorilor și ale procurorilor.

3. Avizul ia în considerare și răspunsurile membrilor CCJE la chestionarul privind rolul asociațiilor judecătorilor în sprijinirea independenței judiciare, rezumatul acestor răspunsuri, precum și proiectul preliminar redactat de către expertul numit de Consiliul Europei, judecătorul Gerhard REISSNER¹.

II. Domeniul de aplicare al avizului

4. În 12 din cele 35 de state membre care au răspuns chestionarului, există doar o asociație de judecători. În majoritatea acestor state membre, există mai mult de o asociație.
5. Sondajul în rândul statelor membre a arătat că există o mare varietate de asociații ale judecătorilor. Cerințele pentru a deveni membru sunt diferite, obiectivele lor sunt divergente, iar mărimea și reprezentativitatea diferă foarte mult.
6. Apartenența la unele asociații este deschisă doar judecătorilor cu un anumit grad profesional, spre exemplu, judecătorii de la nivelul Curții Supreme pot să aibă o asociație separată. Altele sunt alcătuite din judecători care au o anumită specializare. Asociațiile specializate cel mai des întâlnite sunt asociațiile judecătorilor din cadrul instanțelor administrative. Există, de asemenea, asociații ale femeilor judecător². Totuși, în majoritatea cazurilor, asociațiile permit tuturor judecătorilor să devină membri.
7. Apartenența la toate tipurile de asociații ale judecătorilor este voluntară. Prin urmare, mărimea asociației, privită din perspectiva numărului de membri, poate să fie destul de diferită și – ceea ce este și mai important – reprezentativitatea unei asociații, adică procentul judecătorilor care sunt membri ai asociației comparativ cu toți judecătorii care ar putea să fie membri ai acelei asociații, variază considerabil.
8. Asociațiile judecătorilor pot să aibă personalitate juridică. Majoritatea sunt înființate în conformitatea cu legea privind asociațiile civile. De asemenea, pot fi constituite și ca grupuri informale ale judecătorilor.
9. Toate asociațiile judecătorilor asigură o rețea și o platformă pentru comunicare între membrii lor. Principalele obiective ale majorității asociațiilor sunt promovarea și apărarea independenței judecătorilor și a statului de drept, precum și salvagardarea statutului și a condițiilor adecvate de muncă ale judecătorilor. Alte obiective importante privesc formarea judecătorilor, etica judecătorilor și contribuții privind reforma justiției și legislația.
10. În sensul acestui aviz, asociațiile judecătorilor reprezintă organizații autonome, non-profit, cu sau fără personalitate juridică, formate din membri care solicită în mod voluntar apartenența la organizație.
11. În majoritatea asociațiilor, posibilitatea de a deveni membru este deschisă judecătorilor, incluzând, în majoritatea cazurilor și judecătorii pensionați. În anumite asociații, judecătorii stagiați și asistenții judiciari pot, de asemenea, să devină membri. În anumite asociații, în special în cazul unei cariere comune pentru judecători și procurori, procurorii pot, de asemenea, să fie membri.

¹ Judecătorul REISSNER a fost președintele CCJE în perioada 2012-2013 și este de multă vreme membru al grupului de lucru al CCJE.

² Existența asociațiilor femeilor judecător a fost menționată în Bosnia și Herțegovina, Italia, Slovacia, Ucraina și în Marea Britanie.

III. Cadrul juridic internațional și european

12. Declarația universală a drepturilor omului³, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (ICCPR)⁴ și Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO)⁵ acordă tuturor persoanelor dreptul de asociere, adică dreptul de a forma și de a adera la asociații.
13. Ca și restul persoanelor, și judecătorii se bucură de aceste drepturi fundamentale, care sunt apărute de documentele menționate anterior⁶. În exercitarea dreptului privind libertatea de asociere pașnică, judecătorii trebuie să aibă în vedere responsabilitățile lor și să evite situațiile care pot fi considerate ca fiind incompatibile cu autoritatea instituției pe care o reprezintă sau incompatibile cu datoria lor de a fi și de a fi percepuți ca fiind independenți și imparțiali⁷.
14. Dreptul de asociere nu este doar în interesul judecătorului. În ceea ce privește judecătorii, acest drept este în interesul întregului sistem judiciar. Dreptul de asociere al judecătorilor este prevăzut expres în Principiile fundamentale ale ONU privind independența sistemului judiciar⁸, în Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară⁹ și Carta universală a judecătorului.¹⁰
15. În Europa, dreptul de a forma asociații ale judecătorilor a fost menționat în 1998 prin Carta europeană privind statutul judecătorilor¹¹ și în 2010 prin Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de miniștri din cadrul Consiliului Europei către statele membre privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile (Recomandarea (2010)12)¹² și prin CCJE - Magna Carta a judecătorilor (Principii fundamentale)¹³. Carta europeană scoate în evidență contribuția asociațiilor de judecători în apărarea drepturilor care le sunt conferite judecătorilor prin statut, Recomandarea (2010)12 reiterează acest aspect și indică cel mai important element al statutului judecătorului, și anume independența, adăugând ca sarcină suplimentară promovarea statului de drept. Magna Carta a judecătorilor consideră că acest obiectiv este "apărarea misiunii sistemului judiciar în cadrul societății". Astfel de evoluții referitoare la extinderea competențelor pot fi observate și atunci când se analizează obiectivele asociațiilor judecătorilor, deoarece în prezent accentul pe statutul judecătorilor este corelat din ce în ce mai mult cu conștientizarea la fel de puternică a respectului sporit pentru statul de drept.

³ Declarația universală a drepturilor omului adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948, articolul 20/1.

⁴ Pactul internațional privind drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 16.12.1996.

⁵ Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), din 4.11.1950, articolul 11/1.

⁶ Avizul nr. 3 (2002) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei asupra principiilor și regulilor privind imperatiile profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, paragraful 27.

⁷ A se compara și cu cel de-al treilea raport al Raportorului Special al ONU pentru independența judecătorilor și a avocaților privind exercitarea libertăților de exprimare, de asociere și de întrunire pașnică ale judecătorilor și ale procurorilor, 24 iunie 2019, Recomandarea 107.

⁸ Principiile fundamentale ale Națiunilor Unite privind independența sistemului judiciar (adoptate de Adunarea Generală în 29.11.1985), paragraful 9.

⁹ Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, principiile 4-6.

¹⁰ Carta universală a judecătorului (adoptată de AIJ în 14.11.2017), articolul 3/5.

¹¹ Carta europeană privind statutul judecătorilor: principiile 1.7 și 1.8

¹² Recomandarea (2010)12, paragraful 25.

¹³ CCJE – Magna Carta a judecătorilor (Principii fundamentale) (17.11.2010), paragraful 12.

IV. Fundamentul și obiectivele asociațiilor de judecători

16. Judecătorii reprezintă pietrele de temelie ale statelor care sunt fundamentate pe democrație, stat de drept și drepturile omului¹⁴. Ca o consecință logică a acestui rol, documentele normative europene menționate anterior prevăd două obiective prioritare – pe care statutele multor asociații de judecători le menționează drept obiective centrale – acestea fiind: 1) stabilirea și apărarea independenței sistemului judiciar; 2) promovarea și consolidarea statului de drept. Ambele obiective permit respectarea efectivă a dreptului fundamental la un proces echitabil în fața unei instanțe independente și imparțiale, enunțat în articolul 6 al CEDO.
17. Primul obiectiv al asociației de judecători – cel de a asigura și de a apăra independența sistemului judiciar – include, printre altele, apărarea judecătorilor și a sistemului judiciar în fața oricăror încălcări ale independenței, solicitarea resurselor necesare și a condițiilor de muncă satisfăcătoare, încercarea de a obține o remunerație adecvată și securitate socială, respingerea criticilor și a atacurilor injuste îndreptate împotriva sistemului judiciar și a judecătorilor, precum și stabilirea, promovarea și implementarea unor standarde etice și asigurarea nediscriminării și a echilibrului de gen.
18. Al doilea obiectiv al asociației de judecători – promovarea și consolidarea statului de drept – include, printre altele, contribuția la formarea, schimbul de cunoștințe și bune practici, contribuirea la administrarea justiției în corelare cu cei care sunt responsabili pentru această activitate, implicarea în reformele sistemului judiciar și a procesului legislativ, consolidarea cunoștințelor și a informațiilor pe care presa și public larg le au despre rolul judecătorilor, despre sistemul judiciar și statul de drept.
19. Obiectivele menționate nu sunt doar obiectivele asociațiilor de judecători. Și alți actori din cadrul și din afara sistemului judiciar joacă în rol în îndeplinirea acestora, astfel încât, pentru a avea succes trebuie să existe respect reciproc, deschidere, sprijin și cooperare.
20. De asemenea, asociațiile judecătorilor pot să faciliteze întâlniri cu reprezentanți ai societății civile, care sunt în măsură să exprime așteptările pe care societatea le are din partea sistemului judiciar și în ceea ce privește administrarea justiției¹⁵.
21. Unul dintre obiectivele evidente ale asociației de judecători se referă la înființarea unei rețele în rândul membrilor săi. Acest demers permite reunirea judecătorilor care își exercită funcția individual sau în cadrul unor completuri de judecători, dar care au totodată interese și nevoi comune. Prin oferirea oportunității de dialog și critică între judecători se favorizează îmbunătățirea independenței prin intermediul autocriticii interne în cadrul sistemului judiciar și dezvoltarea unui sistem judiciar solid, bazat pe valori. Prin reunirea judecătorilor în cadrul unei asociații se favorizează schimbul de experiență și bune practici¹⁶. Acest demers este deosebit de eficient în situația în care se reunesc judecători din cadrul mai multor instanțe și grade de jurisdicție. Asociațiile judecătorilor pot fi și locul în care se consolidează cunoștințele judecătorilor specializați, contribuindu-se astfel la aplicarea unitară a dreptului. Și, în sfârșit, dar la fel de important, asociațiile judecătorilor contribuie la dezvoltarea unei conștiințe comune în favoarea independenței sistemului judiciar, a drepturilor omului și a statului de drept.

¹⁴ În ceea ce privește rolul sistemului judiciar, a se vedea Avizul CCJE nr.18 (2015) privind poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului în democrația modernă.

¹⁵ CM/Rec(2010)12, paragraful 20.

¹⁶ Ca și în cazul reuniunilor periodice dintre judecătorii din cadrul aceleiași instanțe, care au loc în multe state membre, acestea fiind destinate "diseminării evoluțiilor legislative și jurisprudențiale, dar și a bunelor practici profesionale", a se vedea raportul CEPEJ "Breaking up judges' isolation - Guidelines to improve the judge's skills and competences, strengthen knowledge sharing and collaboration, and move beyond a culture of judicial isolation" din 6 decembrie 2019, CEPEJ(2019)15, p. 8.

22. De asemenea, asociațiile judecătorilor facilitează cooperarea transfrontalieră și permit schimburi cu asociațiile din alte state membre. Aceste asocieri se formează și la nivel european, prin intermediul unui număr de asociații și organizații judiciare europene. În acest fel, asociațiile naționale ale judecătorilor deschid o poartă pentru schimbul internațional de experiență în favoarea membrilor lor și joacă un rol important în diseminarea standardelor europene în rândul comunităților naționale de judecători.
23. Luând în considerare aspectele importante menționate anterior cu privire la asociațiile judecătorilor și cu privire la importanța lor pentru apărarea valorilor fundamentale ale sistemelor judiciare în statele membre, CCJE consideră că, în cadrul fiecărui sistem judiciar, ar trebui să existe cel puțin o asociație a judecătorilor.

V. Cum își pot atinge obiectivele asociațiile judecătorilor

A) În cadrul sistemului judiciar

24. Pentru promovarea și apărarea independenței judecătorilor și a sistemului judiciar, asociațiile judecătorilor trebuie să deruleze o gamă largă de activități. Pentru a exista independența judecătorului este necesar să existe un sistem judiciar independent¹⁷. Influența presupune nu doar îndepărtarea influenței externe, ci și a celei care ar putea fi exercitate în cadrul sistemului judiciar¹⁸. Asociațiile judecătorilor se pot confrunta adesea cu amenințări, cu critici nedrepte și cu atacuri. Dar este chiar și mai dificil să se respingă interferențele necorespunzătoare, care iau forma unor decizii ale autorităților competente și prin care se influențează cariera judecătorilor (numire, promovare, transfer, proceduri de evaluare și disciplinare și altele) sau orice alte decizii privind administrarea instanței.
25. Competența pentru astfel de decizii este încredințată consiliilor judiciare, instanțelor administrative ale instanțelor, președinților de instanțe, iar câteodată chiar puterii executive (Guvernului sau ministrului justiției). Pentru a-și îndeplini obiectivele, asociațiile judecătorilor trebuie, prin urmare, să fie în legătură cu și să se adreseze acestor organisme.
26. Astfel de contacte trebuie să fie fundamentate pe deschidere, pe respectul reciproc pentru rolul și competențele fiecărei părți și pe dorința de a asculta argumentele fiecăreia dintre acestea. Asociațiile judecătorilor nu ar trebui să intervină în deciziile privind cariera, dar pot monitoriza dacă actorii competenți urmează procedura corectă și aplică criteriile corecte.
27. Administrația instanței trebuie să fie conștientă de faptul că asociațiile judecătorilor nu transmit doar poziția membrilor lor, ci reprezintă și un creuzet în care se adună experiența membrilor. De foarte multe ori, practicienii sunt aceia care știu de ce este nevoie în practică. CCJE a recomandat ca organisme ale judecătorilor din cadrul instanțelor să îl consilieze pe președintele instanței¹⁹. Într-un mod similar, asociațiile judecătorilor ar putea să joace un asemenea rol consultativ pe lângă administrația instanței sau pe lângă administrațiile instanțelor de la nivelul tuturor gradelor de jurisdicție.
28. În special la nivelul administrației instanței, care este responsabilă pentru adoptarea diferitelor directive și regulamente, implicarea asociațiilor judecătorilor în ceea ce privește obiectivele strategice și chestiunile generale importante ar putea să fie benefică și este recomandabilă.

¹⁷ Recomandarea CM (2010)12, paragraful 4.

¹⁸ CEDO *Parlov-Tkalcic c. Croația*, hotărârea nr.24810/06, paragraful 86, *Agrokompleks c. Ucrainei*, hotărârea nr.23465/03, paragraful 137 și celelalte.

¹⁹ Avizul CCJE nr.19 (2016) privind rolul președinților de instanțe.

29. În majoritatea statelor membre, deciziile privind cariera judecătorilor și/sau administrarea instanțelor sunt încredințate consiliilor judiciare²⁰. Misiunea lor generală este de a apăra independența sistemului judiciar și a judecătorilor și statul de drept²¹. Prin urmare, sarcinile consiliilor judiciare și obiectivele principale ale asociațiilor de judecători coincid. De multe ori se poate observa că opiniile sunt similare, dar se poate întâmpla totuși să existe și opinii diferite între asociațiile judecătorilor și cele ale consiliilor judiciare, acestea din urmă având de obicei o alcătuire mixtă de judecători și alți membri care nu sunt judecători. În aceste situații ar trebui să aibă loc un schimb deschis de opinii.
30. În urma cercetării sale privind bunele practici, CCJE a aflat că în două state²² membre există consilii consultative formate, *inter alia*, din reprezentanți ai asociațiilor de judecători și procurori, în cadrul cărora se discută diverse aspecte privind interesele lor profesionale, incluzând statutul, condițiile de muncă, remunerația și alte chestiuni similare, fiind redactate și recomandări care nu au caracter obligatoriu cu privire la modificările legislative relevante. CCJE recomandă astfel de inițiative.
31. CCJE a luat act de faptul că, în anumite state membre, asociațiile judecătorilor au o anumită influență în selectarea membrilor consiliului judiciar, fie prin faptul că au dreptul de a formula un aviz cu privire la candidați²³, fie prin sprijinirea candidaților care au nevoie de un anumit număr de colegi care să îi propună²⁴, fie prin faptul că au posibilitatea de a nominaliza judecători²⁵ sau au datoria legală de a nominaliza candidați²⁶, fie prin formularea unei opinii formale, prevăzute de lege, în ceea ce privește procedura de selecție²⁷ sau chiar prin alegerea membrilor²⁸.
32. Dacă nu aduce atingere independenței activității consiliului judiciar, acest tip de participare în selectarea membrilor ar fi salutară. Trebuie să se aibă grijă ca un astfel de sistem să nu ducă la politizarea alegerilor și a activității ulterioare a consiliului. În orice caz, nu trebuie să existe discriminare, iar membrii unei asociații a judecătorilor trebuie să aibă posibilitatea să devină membri ai consiliului judiciar.
33. Multe asociații ale judecătorilor sunt implicate în formare judecătorilor, fie prin organizarea formării sau prin elaborarea materialelor pentru formare sau asigurarea infrastructurii necesare pentru formare²⁹, prin asigurarea de formatori cu experiență sau cel puțin prin comunicarea unor recomandări către instituția însărcinată cu organizarea formării. CCJE, în Avizul nr.4 (2003) privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european, arată că sistemul judiciar trebuie să joace un rol major sau să fie responsabil pentru organizarea formării și că formarea nu trebuie să fie încredințată puterii executive sau puterii legislative³⁰. Implicarea asociațiilor judecătorilor, care sunt foarte aproape de nevoile și de experiența practică a membrilor lor, este prin urmare foarte potrivită.

²⁰ Avizul CCJE nr.10(2007) referitor la consiliul justiției în serviciul societății.

²¹ Ibid. paragrafele 8ff și 41f.

²² Belgia (Consiliul consultativ al magistraturii), Bulgaria (Consiliul de parteneriat).

²³ Bulgaria.

²⁴ România, Spania.

²⁵ Norvegia (propunerea unor judecători membri ai Comisiei de numiri), Slovacia (propuneri ca în cazul oricărei asociații civice).

²⁶ Azerbaidjan (două nominalizări pentru fiecare din cele șapte poziții de membri judecători).

²⁷ Olanda.

²⁸ Macedonia de Nord (președintele, un membru și adjuncții acestora).

²⁹ Germania, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Spania, Federația Rusă, Grecia, Lituania, Macedonia de Nord, Muntenegru, Polonia, România, Marea Britanie, Slovenia, Elveția și Ucraina.

³⁰ Avizul CCJE nr.4 (2003) privind formarea inițială și continuă specifice judecătorilor la nivel național și european, paragraful 16, a se vedea și Carta europeană privind statutul judecătorilor, par.2.3.

34. Principiile etice privind conduita profesională trebuie să fie redactate de către judecători³¹. Faptul că judecătorii se asociază în mod voluntar și că există un forum pentru schimburi și dezbateri garantează un angajament ferm din partea judecătorilor față de orice principii privind conduita elaborate de către asociații ale judecătorilor³² sau dezvoltarea unor asemenea principii în cazul în care asociații ale judecătorilor sunt măcar implicate³³ în mod intens în această activitate.
35. Din aceleași motive, asociațiile judecătorilor se află într-o poziție din care pot înființa un organism care să consilieze judecătorii care se confruntă cu o problemă referitoare la etica profesională sau în ceea ce privește compatibilitatea activităților extrajudiciare cu statutul³⁴ lor.
36. În unele state membre, asociațiile judecătorilor îi reprezintă pe judecători în procedurile disciplinare, dacă li se solicită acest lucru. Nu poate exista o obiecție față de reprezentarea de către asociații a membrilor lor în cadrul procedurilor disciplinare și față de contribuirea la asigurarea unei proceduri echitabile, în special dacă astfel de proceduri sunt utilizate în mod abuziv, pentru a pune în operă revocarea unor judecători. Totuși, este necesar să se acționeze cu atenție, pentru a nu da impresia că asociațiile judecătorilor protejează judecătorii care au avut o conduită culpabilă. Promovarea unei responsabilități credibile a judecătorilor și a sistemului judiciar reprezintă o sarcină importantă a asociațiilor de judecători.

B) În relația cu alte puteri ale statului

37. CCJE consideră că asociațiile judecătorilor trebuie să evite orientarea activităților lor în funcție de interesele partidelor politice sau ale candidaților pentru funcții politice și că nu trebuie să se implice în aspecte politice care nu sunt relevante pentru obiectivele lor.
38. Asociațiile judecătorilor reprezintă experiența și opinia judecătorilor, iar acestea au nevoie de modalități prin care să-și prezinte observațiile și propunerile către celelalte puteri ale statului. CCJE este de acord cu observațiile din expunerea de motive a articolului 1.8 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, conform căreia "judecătorii trebuie să fie implicați în procedura de stabilire a bugetului total al sistemului judiciar și a resurselor alocate pentru fiecare instanță, ceea ce implică consultarea sau proceduri de reprezentare la nivel național sau local. Acest lucru se aplică în sens și mai vast și administrației justiției sau a celei a instanțelor", iar "consultarea judecătorilor de către reprezentanții lor sau de către asociații profesionale cu privire la orice schimbare propusă referitoare la statutul lor sau cu privire la orice schimbare propusă cu privire la definirea condițiilor conform cărora sunt remunerați sau referitor la asigurările sociale, inclusiv în ceea ce privește pensia, trebuie să asigure că judecătorii nu sunt lăsați în afara procesului decizional privind aceste domenii".
39. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a considerat că "democrația participativă, fundamentată pe dreptul de a încerca să determine sau să influențeze exercitarea competențelor și responsabilităților autorității publice, contribuie la democrația

³¹ Avizul CCJE nr.3 (2002) asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, paragrafele 48 (ii) și 49 (iii); a se vedea și Recomandarea 2010(12), paragraful 73.

³² Asociațiile judecătorilor au elaborat coduri de etică în următoarele state: Austria, Bulgaria, Croația, Danemarca, Spania, Finlanda, Islanda, Italia, Malta, Norvegia, Olanda, Slovenia, Elveția.

³³ Asociațiile judecătorilor din următoarele state s-au implicat într-un alt mod în stabilirea normelor etice: Germania, Azerbaidjan, Belgia, Estonia, Irlanda, Lituania, Luxembourg, Macedonia de Nord, Muntenegru, România, Marea Britanie, Slovacia, Suedia, Turcia și Ucraina.

³⁴ Avizul CCJE nr.3 (2002) asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, paragraful 49 lit iv și Recomandarea (2010)12, paragraful 74.

reprezentativă și directă, și că dreptul de participare civilă în procesul politic decizional trebuie să fie asigurat pentru persoanele fizice, pentru organizații neguvernamentale (ONG-uri) și pentru societatea civilă în ansamblul³⁵ său”. În ceea ce privește organizațiile neguvernamentale, Comitetul de Miniștri a recunoscut ”contribuția esențială adusă de organizațiile neguvernamentale (ONG-uri) la dezvoltarea și realizarea democrației și a drepturilor omului, în special prin promovarea conștientizării publice, a participării la viața publică și la asigurarea transparenței și responsabilității autorităților publice³⁶”. ONG-urile ar trebui consultate în timpul redactării legislației primare și secundare care le afectează statutul, finanțarea sau domeniile de funcționare³⁷.

40. CCJE este convins că aceste posibilități de participare ar trebui să fie acordate și asociațiilor de judecători, deși nu sunt organizații care reprezintă societatea civilă, ci organizații ai căror membri dețin funcții în cadrul celei de-a treia puteri a statului. CCJE, în Avizul nr.18 (2015) privind poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului în democrația modernă, oferă orientări în ceea ce privește dialogul cu celelalte puteri ale statului³⁸, dialogul cu publicul³⁹ și reținerea necesară în relațiile dintre cele trei puteri⁴⁰. Acest aviz ar trebui utilizat într-un mod similar ca sursă de orientare în ceea ce privește relațiile dintre asociațiile judecătorilor, pe de o parte și puterea legislativă și puterea executivă, pe de altă parte.
41. CCJE aprobă participarea asociațiilor de judecători în procedura legislativă în cazul proiectelor de legi privind domeniul justiției, propuse de puterea executivă. Când sunt înființate comisii pentru reformă sau grupuri similare pentru proiecte strategice, reprezentanții asociațiilor de judecători, nominalizați de asociațiile lor, ar trebui să fie implicați. În general, opinia asociațiilor de judecători ar trebui să fie solicitată și avută în vedere de către puterea executivă de la toate nivelurile, în ceea ce privește proiectele și reformele judiciare, inclusiv cu privire la aspectele bugetare și alocarea resurselor, condițiile de muncă și toate aspectele referitoare la statutul judecătorilor.
42. În unele state membre, participarea formală a asociațiilor de judecători în procedura de redactare și modificare a legilor este asigurată printr-o reglementare formală menționată în lege sau în regulament⁴¹. În alte state membre, această situație este cel puțin o practică curentă⁴². CCJE salută practica ce oferă asociațiilor de judecători posibilitatea de a analiza și de a comenta cu privire la legislația avută în vedere pentru domenii care au legătură cu statutul judecătorilor și cu administrarea instanțelor, pentru aceasta trebuind să se aloce și un timp corespunzător, iar rezultatele analizelor ar trebui să fie luate serios în considerare. În același timp, asociațiile judecătorilor trebuie să păstreze distanța față de subiectele politice controversate, care nu sunt relevante pentru obiectivele lor.
43. Consideră că una dintre sarcinile esențiale ale asociațiilor de judecători este de a se implica într-un mod responsabil în căutarea posibilităților de a îmbunătăți sistemul de justiție și de a consolida statul de drept.

³⁵ Linii directoare pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor politice, CM (2017) 83, preambul.

³⁶ Recomandarea CM/Rec(2007)14 privind statutul juridic al organizațiilor non-guvernamentale în Europa, preambul, paragraful 2.

³⁷ Ibid. par.77.

³⁸ Avizul CCJE nr.18 (2015) privind poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului în democrația modernă.

³⁹ Ibid., par.33.

⁴⁰ Ibid., par.40 și par.53 la 55.

⁴¹ Germania, Austria (în ceea ce privește instanțele ordinare), Estonia, Germania, Grecia, Islanda, Muntenegru, Olanda, România, Slovacia.

⁴² Finlanda, Italia, Polonia, Elveția.

C) În interacțiunea cu societatea

44. Asociațiile judecătorilor sunt deosebit de bine situate astfel încât să poată juca un rol în informarea mass-media și a publicului cu privire la activitatea și prioritățile sistemului judiciar, inclusiv în ceea ce privește atribuțiile și competențele judecătorilor și rolul sistemului judiciar și a altor puteri ale statului într-un stat democratic guvernat conform principiilor statului de drept.
45. CCJE constată cu satisfacție că multe asociații ale judecătorilor contribuie într-un mod semnificativ și eficient la măsurile destinate să faciliteze relațiile și înțelegerea dintre sistemul judiciar și public, precum programe educative referitoare la funcționarea instanțelor, materiale de informare, evenimente de tipul ușilor deschise în instanțe, dezbateri publice, prezentări, alte programe de conștientizare⁴³. Astfel de măsuri sunt și mai eficiente dacă sunt implementate de către cei care lucrează în sistem. Prin urmare, asociațiile judecătorilor ar trebui să se implice în aceste activități. De asemenea, se pare că din ce în ce mai multe asociații ale judecătorilor organizează conferințe, folosesc strategii mediatice proactive și utilizează social media în activitatea lor, toate aceste demersuri fiind considerate salutare de către CCJE.
46. Câteodată, asociațiile judecătorilor lucrează împreună cu ONG-urile pentru atingerea unor anumite obiective. Acest lucru poate să îmbunătățească șansele de atingere a unor obiective comune, cu condiția să se evite politizarea oricărui demers.

VI. Ce este necesar pentru ca asociațiile judecătorilor să își poată îndeplini obiectivele

A. Orientări generale

47. În anul 2014, Comisia de la Veneția și Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) au adoptat Orientările comune privind libertatea de asociere⁴⁴ (de aici înainte – Orientările privind libertatea de asociere), care se referă la dreptul fundamental de a forma și de a adera la asociații. CCJE aprobă aceste orientări. Majoritatea standardelor menționate în acest document pot fi, de asemenea, puse în practică și de către asociațiile de judecători.
48. În special, CCJE reamintește următoarele standarde:
- orice persoană are dreptul la libertatea de asociere⁴⁵;
  - înființarea și înregistrarea (după caz) unei asociații nu ar trebui să fie excesiv de complicată sau descurajatoare⁴⁶;
  - principiul autoguvernării ar trebui să fie respectat și pus în practică⁴⁷, ceea ce înseamnă, printre altele, că orice influență externă asupra obiectivelor și a implementării acestor, asupra structurii interne⁴⁸ și a alegerii conducerii⁴⁹ unei asociații de judecători este interzisă;
  - trebuie garantată posibilitatea de a participa la dialog și la o procedură decizională

⁴³ Avizul CCJE nr.7 (2005) privind justiția și societatea, capitolul A: "Relațiile instanțelor cu publicul", paragrafele 10 la 20 și Avizul CCJE nr.6 (2004) privind procesul echitabil într-un termen rezonabil și rolul judecătorilor în acest proces, luând în considerare mijloacele alternative de soluționare a disputelor, capitolul A: "Accesul la justiție", paragrafele 11 la 18.

⁴⁴ Orientările comune privind libertatea de asociere, redactate de Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR, VC CDL-AD (2014, resp. OSCE/ODIHR Legis nr.GDL-FOASS/263/2014.

⁴⁵ Ibid., par. 122 ff.

⁴⁶ Ibid., par. 151

⁴⁷ Ibid., par. 169 și 171.

⁴⁸ Ibid., par. 175

⁴⁹ Ibid., par. 174

- transparentă⁵⁰ și de a comenta rapoartele statelor către actorii internaționali⁵¹;
- e) încetarea sau suspendarea activităților trebuie să fie posibile doar într-un număr foarte limitat de cazuri⁵² și trebuie supus controlului unei instanțe independente⁵³;
- f) utilizarea noilor tehnologii trebuie să fie permisă conform uzului general; măsurile de supraveghere care vizează în mod specific asociațiile și blocarea site-urile internet trebuie interzise⁵⁴.

B. Poziția specială a judecătorilor

49. În ceea ce privește asociațiile de judecători, pare necesar să se aibă în vedere anumite caracteristici ce decurg din poziția specială a judecătorilor și din atribuțiile acestora. Judecătorii trebuie să fie independenți și imparțiali. Nu doar că trebuie să fie independenți și imparțiali, dar trebuie să fie considerați ca atare. Judecătorii formează sistemul judiciar, care reprezintă una din cele trei puteri ale statului, dar această putere este conferită judecătorilor sau completurilor de judecători.
50. Pentru sistemul judiciar, în calitate de putere a statului, nu este la fel de ușor ca pentru puterea executivă sau pentru puterea legislativă, ambele eficientizate prin utilizarea partidelor politice și a ierarhiilor, să stabilească o voință comună și să comunice într-o manieră unitară cu celelalte puteri, presa și societatea în ansamblul său.
51. Judecătorii beneficiază, de asemenea, de dreptul fundamental privind libertatea de exprimare⁵⁵, deși judecătorii sunt limitați de regulile de confidențialitate privind dosarele pe care le judecă sau de alte informații atunci când fac declarații sau își exprimă opiniile.
52. Declarația făcută de un judecător are, cu siguranță, un efect limitat. Asociațiile de judecători pot să remedieze acest dezavantaj inerent în două moduri: pot ajuta la conturarea unei poziții comune și pot comunica eficient această poziție către actorii externi.
53. Dacă în cadrul sistemului judiciar există mai mult de o asociație a judecătorilor, atunci este posibil ca fiecare dintre acestea să aibă o poziție diferită față de anumite probleme comune. Deși pluralismul îmbogățește dezbaterile democratice privind justiția, CCJE încurajează eforturile depuse pentru găsirea unei poziții comune cu privire la chestiunile importante, astfel încât să existe un impact puternic asupra altor actori din cadrul și din afara sistemului judiciar.
54. CCJE recunoaște importanța și valoarea asociațiilor de judecători. Acestea au potențialul de a contribui în mod semnificativ la statul de drept în statele membre, chiar dacă caracteristicile asociațiilor de judecători, menționate anterior, au drept rezultat o conștientizare și limitări speciale.
55. CCJE este convins că cerința ca asociațiile judecătorilor să fie independente și autonome reprezintă un element esențial care, pe de o parte, constituie un aspect al dreptului fundamental al constituirii și aderării la asociații, dar care este și strâns legat de independența judecătorilor și a sistemului judiciar și de echilibrul între puterile statului. Deși asociațiile judecătorilor nu sunt titlurile acestor drepturi constituționale, în practică, presiunea și influența pot fi exercitate indirect asupra judecătorilor și a sistemului judiciar, dacă se exercită presiune asupra asociațiilor de judecători.

⁵⁰ Ibid., par. 183 și 184.

⁵¹ Ibid., par. 186.

⁵² Ibid., par. 244, 245, 251.

⁵³ Ibid., par. 244 și 256.

⁵⁴ Ibid., par. 265, 270, 271.

⁵⁵ Hotărârile CEDO în cauzele *Baka c. Ungariei*, 23 iunie 2016 și *Harabin c. Slovaciei*, 20 noiembrie 2012; a se vedea și articolul 11 al CEDO.

56. Prin urmare, este absolut necesar ca obiectivele, structura internă, modalitatea de dobândire a calității de membru și alegerea conducerii să fie libere de influența externă sau control.
57. Calitatea de membru al unei asociații nu ar trebui să aibă influență asupra carierei judecătorilor, astfel încât nu ar trebui să prezinte nici avantaje, dar nici dezavantaje. Membrilor nu ar trebui să li se ceară să își dezvăluie calitatea⁵⁶ de membru, pentru că acest lucru ar putea să constituie o interferență în dreptul lor la viață privată referitor la astfel de date sensibile. Având în vedere că asociațiile judecătorilor își protejează interesele în acest sens, datele privind calitatea de membru ar trebui să fie tratate precum cele ale sindicatelor, în cazul cărora se exclude divulgarea⁵⁷. Chiar dacă reglementările prevăd ca judecătorii să își declare averea și interesele pentru a evidenția un posibil conflict de interese, acest lucru nu poate să includă și declararea calității de membru al unei asociații de judecători, deoarece nu există nici un conflict de interese între această calitate și exercitarea funcțiilor judiciare.

C. Resurse și guvernare

58. În funcție de gama de obiective și mijloace prevăzute pentru punerea în aplicare a acestora, asociațiile de judecători au nevoie de resurse diferite. Cotizațiile reprezintă sursa primară de venit pentru majoritatea asociațiilor. Taxele nu trebuie să fie discriminatorii sau prohibitive, astfel încât să nu existe riscul de a exclude judecătorii care nu le pot plăti.
59. Adesea sunt necesare resurse financiare suplimentare sau alte echipamente. CCJE susține cerința din Orientările privind libertatea de asociere, conform căreia "asociațiile au dreptul de a căuta, de a primi și de a utiliza resurse financiare, materiale și umane, indiferent dacă acestea sunt naționale sau internaționale, în vederea desfășurării activităților lor⁵⁸". Indiferent de ce fel de finanțare este disponibilă, aceasta trebuie să fie transparentă și nu trebuie să afecteze sau să dea impresia că ar afecta independența asociațiilor de judecători.
60. Multe asociații câștigă unele venituri din publicații, activități de formare, organizarea de seminarii, conferințe sau alte evenimente și din participarea la proiecte naționale sau internaționale. Altele obțin venituri utilizându-și patrimoniul, din donații, din moșteniri și subvenții. Dacă se utilizează astfel de surse suplimentare de venit, trebuie să se acorde o atenție deosebită ca independența asociației să nu fie afectată și să nu apară nici măcar aparența unei influențe asupra activităților asociației. Acest lucru trebuie avut în vedere și în cazul în care se acordă sprijin de la bugetul de stat, iar acesta este fundamentat pe anumite condiții. Cheltuirea fondurilor publice din bugetul de stat este supusă în mod normal unui anumit control financiar. Prin urmare, trebuie avute în vedere măsuri de precauție pentru a se evita o eventuală dependență față de acest tip de finanțare, dar și în ceea ce privește controlul exercitat, care nu trebuie să includă controlul conținutului sau a priorității activităților.
61. Finanțarea asociațiilor de judecători nu trebuie să aducă atingere caracterului lor non-profit, ceea ce înseamnă că generarea veniturilor nu trebuie să devină obiectivul principal. Asociația nu trebuie să distribuie între membrii săi profitul rezultat din activități, ci trebuie să îl investească în asociație, pentru realizarea obiectivelor acesteia⁵⁹. Asociațiile de

⁵⁶ A se vedea Avizul Biroului CCJE privind amendamentele din 11.8.2017 aduse Actului privind sistemul judiciar din Bulgaria din 2.11.2017 (CCJE-BU(2017)10), paragrafele 10 la 16.

⁵⁷ Ibid. par.13 și Organizația Internațională a Muncii (ILO) - Digest of decisions and principles of the Freedom of Association Committee of the Governing Body of the ILO, Fifth (Revised) Edition, 2006, para. 866.

⁵⁸ Orientări comune privind libertatea de asociere, paragraful 32.

⁵⁹ Ibid. paragraful 43.

judecători trebuie să implementeze norme stricte privind transparența finanțării acestora.

D. Structura internă

62. Asociațiile judecătorilor declară că acționează în numele membrilor lor și că sunt ghidate de o voință comună. Din aceste considerente este necesar să existe o structură democratică în cadrul asociației, deciziile trebuie adoptate în mod transparent, iar activitățile trebuie derulate într-un mod transparent. Acest lucru este cu atât mai important dacă asociațiile, în considerarea reprezentativității lor ridicate, intenționează să vorbească în numele tuturor judecătorilor sau al tuturor judecătorilor din cadrul unei jurisdicții.
63. Pentru a îndeplini aceste cerințe, CCJE recomandă ca administrația asociației (președintele, comitetul executiv, alții) să fie aleasă în mod democratic și nediscriminatoriu de către membrii sau delegații lor. Deciziile în cadrul comitetului sau al altor organe de conducere trebuie să fie transparente și motivate. Trebuie să existe un dialog deschis între membrii și conducere, acordând o șansă egală fiecărui grup din cadrul asociației de a se face auzit, fără discriminare.

E. Relațiile cu partidele politice

64. Asociațiile judecătorilor și conducerea acestora nu trebuie să facă parte sau să aibă vreo apropiere față de vreun partid politic. Încercările partidelor sau grupurilor politice de a influența politicile asociației sau alegerea conducerii trebuie să fie respinse în mod clar. Reprezentanții asociației nu ar trebui să fie percepuți ca agenți ai grupurilor politice, ci ca actori care sunt dedicați doar cerințelor sistemului judiciar. Acest lucru nu înseamnă că asociațiile judecătorilor nu interacționează cu partidele politice. Pentru a milita în favoarea nevoilor și reformelor necesare în cadrul sistemului judiciar, a statului de drept și a respectării drepturilor omului și pentru a comunica cu privire la aceste aspecte, asociațiile de judecători ar putea fi nevoie să interacționeze, în cadrul unor dezbateri, cu partide politice care sunt dedicate valorilor presupuse de democrație și de statul de drept.
65. CCJE nu este în favoarea sistemelor în care diferite grupuri de membri din cadrul unei asociații sunt sponsorizați, desemnați sau sprijiniți de diferite partide politice, în special în perioada campaniilor electorale pentru alegerea conducerii asociației.

F. Asociațiile judecătorilor și sindicatele

66. Condițiile de muncă ale judecătorilor, remunerația acestora, pensia și siguranța acestora trebuie să fie apărute de către stat. Prin urmare, judecătorii se confruntă cu aceleași dificultăți pe care și alte persoane le întâmpină în relația cu angajatorul, pentru a proteja și ameliora situația lor personală, iar, din acest punct de vedere, asociațiile de judecători au interese similare celor ale sindicatelor.
67. Judecătorii pot să înființeze sindicate și să adere la sindicate⁶⁰. Legislația poate să impună anumite restricții cu privire la aceste drepturi, în ceea ce privește judecătorii, dar aceste restricții nu trebuie să priveze în totalitate judecătorii de aceste drepturi fundamentale⁶¹.
68. Practica aderării judecătorilor la sindicate diferă în mod considerabil între statele membre. În anumite state membre, tradiția culturală și juridică consideră această adeziune ca fiind incompatibilă cu funcția și rolul unui judecător. În unele state, unii judecători sunt, în același timp, și membri ai sindicatelor și ai asociațiilor de judecători.

⁶⁰ Comentariu la Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară, paragraful 176.

⁶¹ A se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Matelly c. Franța*.

Există și asociații ale judecătorilor care sunt recunoscute drept sindicate sau se consideră ca atare⁶². Câteodată, statutul de sindicat le oferă avantaje materiale suplimentare.

69. Aceste tradiții diferite trebuie să fie respectate. Totuși, CCJE trebuie să sublinieze că este necesară precauție pentru că, dacă sindicatele sunt dominate de partide politice, această politizare să nu afecteze judecătorii și imaginea acestora. În caz contrar, o astfel de practică ar putea să ducă la acuzații de părtinire și lipsă de imparțialitate.

VII. Statutul, obiectivele și rolul asociațiilor internaționale ale judecătorilor

70. În ultimele decenii, Europa a dezvoltat foarte rapid un spațiu juridic comun. Pe de o parte, au fost create din ce în ce mai multe instrumente pentru cooperarea transfrontalieră între sistemele judiciare naționale. Pe de altă parte, sub egida CEDO și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, valorile fundamentale europene comune au avut un impact direct asupra sistemelor juridice naționale și asupra funcționării acestora. În paralel, dezvoltarea jurisprudenței și puterea de stabilire a unor standarde și punerea în executare a unor reglementări comune a fost parțial transferată către actori de la nivel european. Aceste noi instituții europene au fost înființate și puse în funcțiune datorită influenței membrilor puterilor executive sau legislative naționale.
71. Evoluțiile descrise anterior au fost însoțite de demersuri ale reprezentanților puterilor judiciare naționale pentru a se implica și la nivel european. Au fost înființate mai multe asociații ale judecătorilor, dintre care unele sunt federații ale asociațiilor naționale, în timp ce altele au ca membri judecători din diferite țări, iar altele oferă posibilitatea de a deveni membru atât asociațiilor naționale, cât și membrilor individuali.
72. Aceste asociații oferă membrilor lor o oportunitate importantă de a face schimb de experiență cu privire la diferitele sisteme juridice și de a discuta cu privire la interpretarea normelor și valorilor comune.
73. Ca și în cazul asociațiilor naționale ale judecătorilor, asociațiile europene ale judecătorilor sunt dedicate obiectivelor privind apărarea și promovarea independenței judecătorilor și a sistemului judiciar și salvagardarea și promovarea statului de drept.
74. Aceste asociații încearcă să stabilească un dialog cu actori de la nivel european, să contribuie la stabilirea standardelor de la acest nivel și să atragă atenția autorităților europene cu privire la problemele din sistemele judiciare ale statelor membre.
75. Asociațiile europene ale judecătorilor observă evoluția sistemelor judiciare naționale și conformitatea acestora cu normele europene. Ele reprezintă un creuzet al unei vaste experiențe și o platformă pentru schimbul dintre sistemele judiciare naționale, activând în același timp pentru promovarea standardelor europene. Asociațiile europene contribuie în mod considerabil la informarea membrilor lor cu privire la evoluțiile europene, cu privire la jurisprudență și la elaborarea noilor norme, având totodată o contribuție în formarea profesională privind standardele europene.
76. Prin dobândirea calității de membru în asociațiile europene ale judecătorilor, asociațiile naționale au oportunitatea de a semnala probleme autorităților europene și pot să își consolideze propria lor influență datorită reputației asociațiilor europene. Chiar și în rândul statelor membre argumentele sunt câteodată luate mai în serios dacă sunt prezentate de un actor european.

⁶² Finlanda, Franța, Grecia, Luxemburg (asociația este o subsecție neînregistrată a unui sindicat al funcționarilor), Olanda.

77. CCJE, care a acceptat asociații europene ale judecătorilor în calitate de observatori, este recunoscător pentru contribuțiile prețioase pe care acestea le-au adus cu privire la reflecțiile sale. Astfel, recomandă ca și alți actori europeni să urmeze exemplul privind implicarea acestor asociații în activitatea lor.

VIII. Cum ar trebui să interacționeze statele membre cu asociațiile de judecători

78. Principalele obiective ale asociațiilor de judecători – promovarea și apărarea independenței judecătorilor și a sistemului judiciar, a statului de drept și a drepturilor omului – sunt conforme cu principiile fundamentale ale Consiliului Europei și cu angajamentele statelor sale membre. Acest interes comun ar trebui să conducă la eforturi comune ale asociațiilor de judecători și ale statelor membre.
79. Statele nu doar că ar trebui să se abțină să aplice restricții indirecte nerezonabile privind dreptul la întrunire pașnică și de asociere și dreptul la libertatea de exprimare⁶³, dar trebuie și să apere aceste drepturi⁶⁴.
80. Prin urmare, statele membre ar trebui să ofere un cadru care să permită judecătorilor să-și exercite liber dreptul de a se asocia și în interiorul căruia asociațiile de judecători să poată lucra eficient pentru realizarea obiectivelor lor.
81. Asociațiile de judecători și statele membre ar trebui să se angajeze într-un dialog deschis și transparent, bazat pe încredere, referitor la toate aspectele relevante ce privesc sistemul judiciar.
82. Politicienii nu ar trebui să încerce să influențeze judecătorii sau asociațiile acestora pentru a sprijini interesele partidelor politice, prin amenințări, acuzații nejustificate sau campanii media, prin asigurarea unor promovări profesionale sau beneficii pentru conducerea sau membrii asociației sau prin orice alte mijloace.
83. Statele membre ar trebui să își utilizeze influența asupra instituțiilor europene și să sprijine inițiativele pentru stabilirea și facilitarea dialogului între aceste instituții și asociațiile europene ale judecătorilor.

IX. Concluzii și recomandări

1. Asociațiile judecătorilor sunt organizații autonome non-profit, alcătuite din membri care aderă în mod voluntar la organizație.
2. CCJE consideră că este de dorit ca în cadrul fiecărui sistem judiciar să existe cel puțin o asociație a judecătorilor.
3. Statele membre trebuie să ofere un cadru în care dreptul judecătorilor de a se asocia și dreptul privind libertatea de exprimare pot fi efectiv exercitate și trebuie să se abțină de la orice intervenții care ar putea încălca independența asociațiilor de judecători.
4. Cele mai importante obiective ale asociațiilor judecătorilor sunt instaurarea și apărarea independenței judecătorilor, protejarea statutului acestora și încercarea de a asigura condiții de muncă adecvate pentru aceștia, dar și de a promova și de a îmbunătăți statul de drept.

⁶³ A se vedea hotărârea CEDO în cauza *Kudeshkina c. Rusiei* (26.02.2009)

⁶⁴ Pentru obligațiile negative și pozitive, a se vedea hotărârea CEDO în cauza *Öllinger c. Austriei*, paragraful 35 și următoarele; a se vedea și Raportul Raportorului Special al ONU privind dreptul de întrunire pașnică și de asociere din 21 mai 2012 (A/HRC/20/27), paragrafele 33-42.

5. Asociațiile judecătorilor pot avea, de asemenea, un rol important în ceea ce privește formarea și deontologia judecătorilor și pot contribui la reformele din cadrul sistemului judiciar.
6. Ținând cont de rolul lor și de activitatea acestora, asociațiile judecătorilor pot să aibă o contribuție decisivă la funcționarea sistemului judiciar și la statul de drept. În toate situațiile, o astfel de contribuție trebuie să fie importantă și apreciată.
7. Este recomandabil ca asociațiilor judecătorilor să li se ofere posibilitatea de a analiza și de a comenta legislația avută în vedere pentru aspecte privind statutul judecătorilor și administrarea instanțelor.
8. Dialogul dintre administrația instanțelor și reprezentanții asociațiilor de judecători, fundamentat pe deschidere și respectul reciproc pentru rolul fiecărei părți, va consolida eficiența sistemului judiciar și a reformelor din cadrul acestuia.
9. Asociațiile judecătorilor au o poziție din care pot informa mass-media și publicul cu privire la rolul și funcționarea sistemului judiciar și cu privire la rolul și activitatea judecătorilor.
10. Asociațiile judecătorilor ar trebui să evite să-și orienteze activitățile în funcție de interesele partidelor politice sau ale candidaților pentru funcții politice și nu ar trebui să se implice în chestiuni politice. Activitățile lor ar trebui să se limiteze la domeniul de aplicare al obiectivelor lor.
11. Asociațiile judecătorilor ar trebui să aibă o structură democratică. Finanțarea și procedura de adoptare a deciziilor ar trebui să fie transparente cel puțin pentru membrii săi.
12. Judecătorii nu pot fi obligați să își dezvăluie calitatea de membru într-o asociație de judecători.
13. Asociațiile judecătorilor facilitează cooperarea internațională și permit schimburile cu asociații din alte state membre. Acestea se asociază, de asemenea, la nivel european, printr-o serie de asociații și organizații judiciare.
14. Asociațiile judecătorilor de la nivel european joacă un rol semnificativ în promovarea și apărarea valorilor europene și a standardelor juridice europene în domeniul statului de drept și al drepturilor omului. Prin urmare, autoritățile naționale și internaționale ar trebui să acorde atenția cuvenită activității acestor asociații.
15. CCJE recomandă ca instituțiile europene să se bazeze pe și să utilizeze experiența și observațiile pe care asociațiile europene le colectează din partea diferitelor state membre și sisteme judiciare.
16. CCJE promovează schimburile periodice între asociațiile de judecători și părțile europene interesate.